

ΓΝΩΜΗ

Οι προοπτικές της διασύνδεσης Ελλάδας και Βόρειας Μακεδονίας

Είναι η πρώτη φορά που η Ελλάδα και η Βόρεια Μακεδονία διαθέτουν ένα τόσο αναβαθμισμένο θεσμικό πλαίσιο για την ανάπτυξη της διμερούς συνεργασίας τους. Καθοριστικός παράγοντας για αυτό υπήρξε η Συμφωνία των Πρεσπών αλλά και το σύνολο των συμφωνιών που υπογράφηκαν και κυρώθηκαν μετά από αυτή. Ακόμα κι αν ο ρυθμός υπογραφής και ιδιαίτερα κύρωσης των συμφωνιών έχει επιβραδυνθεί, υπάρχει αναμφίβολα μια νέα δυναμική. Έχει, λοιπόν, ιδιαίτερο ενδιαφέρον να κατανοήσουμε ποιοι

ΤΟΥ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ
ΠΑΣΧΑΛΙΔΗ

είναι οι τομείς με τα μεγαλύτερα περιθώρια βελτίωσης και ποιοι οι παράγοντες που θα επιταχύνουν ή θα δυσχεράνουν αυτή τη διαδικασία. Το πρόγραμμα Νοτιοανατολικής Ευρώπης του ΕΛΙΑΜΕΠ υλοποιεί από το 2017 από κοινού με το think tank Analytica (με έδρα στα Σκόπια) το ερευνητικό πρόγραμμα «Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης μεταξύ Ελλάδας και Βόρειας Μακεδονίας» που χρηματοδοτείται από το υπουργείο Εξωτερικών της Σουηδίας. Στις προσεχείς ημέρες, τα δύο ιδρύματα θα δημοσιεύσουν την έκτη συνολικά μελέτη με τίτλο «Διευρύνοντας την πολυεπίπεδη διασυνδεσιμότητα μεταξύ Ελλάδας και Βόρειας Μακεδονίας μετά τη Συμφωνία των Πρεσπών».

Μέσω της έννοιας της διασυνδεσιμότητας (connectivity), η μελέτη χαρτογραφεί τις συνδέσεις μεταξύ των δύο χωρών σε πολλά επίπεδα: σχέσεις ανάμεσα στις κυβερνήσεις, επιχειρήσεις (επενδύσεις και εμπόριο), ενέργεια (ηλεκτρισμός, πετρέλαιο και φυσικό αέριο), υποδομές μεταφορών (αεροπορική σύνδεση, οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο), διαδίκτυο και τηλεπικοινωνίες, διασυνοριακές συνδέσεις (συνοριακοί σταθμοί και διασυνοριακά ύδατα), το λιμάνι της Θεσσαλονίκης, συνδέσεις μεταξύ των κοινωνιών (τουρισμός, φορείς ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης και πολιτισμός) και κοινωνία των πολιτών. Προκειται αναμφίβολα για μια πανοραμική αποτύπωση των συνδέσεων με μια χρησιμότητα τόσο περιγραφική (καταγραφική, ποσοτικοποίηση) όσο και ερμηνευτική (σύγκριση μεταξύ τομέων, συνδυαστική προσέγγιση). Ενα από τα βασικά συμπεράσματα της

έρευνας είναι η διάκριση ανάμεσα σε τομείς με σημαντική εμβάθυνση στη συνεργασία (π.χ. επιχειρήσεις, λιμάνι Θεσσαλονίκης, τουρισμός και ενέργεια), τομείς που χαρακτηρίζονται από μια στασιμότητα (υποδομές μεταφορών και διασυνοριακές συνδέσεις) και τομείς όπου η συνεργασία υπήρξε πολύ δύσκολη (ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση, κοινωνία των πολιτών και πολιτισμός). Ενα δεύτερο συμπέρασμα αφορά τη δυνατότητα που δίνεται μέσω της Συμφωνίας των Πρεσπών, του Σχεδίου Δράσης (Action Plan) και των υπολοίπων διμερών συνθηκών στο να θεμελιωθεί μια νέα στρατηγική αντίληψη για τη διμερή συνεργασία. Αυτό σημαίνει τη συνειδητοποίηση ότι η υλοποίηση προγραμμάτων σε ένα τομέα θα έχει ταυτόχρονα πολλαπλά οφέλη και σε άλλους (π.χ. η βελτίωση των οδικών και σιδηροδρομικών συνδέσεων θα έχει αντανάκλαση στο εμπόριο, στον τουρισμό, στις διασυνοριακές συνδέσεις και γενικότερα στις σχέσεις μεταξύ των κοινωνιών). Ενα τρίτο συμπέρασμα αφορά τις δυσκολίες που έχουν παρουσιαστεί λόγω της πανδημίας του Covid-19. αλλά και την ανάγκη να υπάρξει πολιτική υποστήριξη από τις δύο κυβερνήσεις στις προβλεπόμενες δράσεις. Πρακτικά, αυτό συνεπάγεται την αποφυγή καθυστερήσεων ιδιαίτερα σε περιπτώσεις υποδομών όπως αυτές των μεταφορών. Υπάρχει ένα αναμφισβήτητο αμοιβαίο όφελος από την αναβάθμιση αυτών των συνδέσεων, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της αυξανόμενης διασύνδεσης των ευρωπαϊκών αξόνων (Δίκτυο TEN-T: Trans - European Transport Network).

Η μελέτη καταλήγει με πολλές προτάσεις πολιτικής για όλους τους τομείς που εξετάζονται. Ενδεικτικά αναφερόμαστε στην καίρια σημασία της συνέχισης των επαφών σε επίπεδο κυβερνήσεων καθώς έτσι θα διευκολυνθεί και θα επιταχυνθεί η διμερής συνεργασία. Αυτό συμπεριλαμβάνει και την αναγκαία υποστήριξη της Ελλάδας στην ευρωπαϊκή προοπτική της Βόρειας Μακεδονίας και γενικότερα στη διαδικασία της διεύρυνσης της ΕΕ στα Δυτικά Βαλκάνια.

Ο Παναγιώτης Πασχαλίδης είναι ερευνητής στο Πρόγραμμα Νοτιοανατολικής Ευρώπης στο Ελληνικό Ιδρυμα Ευρωπαϊκής & Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) και διδάσκων στο Τμήμα Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας